O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

____

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

S. Normamatov

2023 yil "" 28.08

DINSHUNOSLIK

fani bo'yicha

SILLABUS

Bilim sohasi:	200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta'lim yo'nalishi:	60230300 – Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik (o'zbek tili)

Toshkent – 2023

Fan/modul kodi DSH 1204			Fan/modul turi majburiy		Ta'lim tili o'zbek				Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024		
Semestr	Har bir semestrdagi fan/modulning nomi	ECTS - Kreditlar	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)					Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
				Jami:	ma'ruza	seminar	amaliy	laboratoriya		
2	Dinshunoslik	4	4	60	30	30		0	60	120
	Jami:	4	4	60	30	30		0	60	120

Fan maqsadi (FM)

Fanni o'qitishdan maqsad – talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmunmohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o'zaro bog'liqligi, globallashuv va diniy jaryonlari hamda zamonaviy diniy harakatlar,diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligaga salbiy ta'sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1. Tarbiya fani (302 KL 36)
2. Miliy g'oya va ma'naviyat asoslari (302 MMA 14)
3. Tarix (302 UEYT 15)
4. Dunyo dinlari tarixi DIN B204

Ta'lim natijalari (TN)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- dinning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rni, dunyoviy va diniy bilmlarning mutanosibligi, din va fanning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***
- dinshunoslik fanini o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf-odatlari va e'tiqodlari orasidagi farq va umumiylik, diniy va dunyoviy bitamlarning insonlarning bag'rikengligi va o'zaro hurmatini tarbiyalashdagi roli, jahon dinlari, e'tiqodlari va urf odatlari an'analari, diniy-axloqiy g'oyalarning tahlili; dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funksiyalari, buddaviylik dini va uninhg g'yalari; xristianlik dini tarixi va asosiy g'oyalar, katolik pravoslav dininig asosiy g'oyalari va ylardagi farqlar, protestantizm dinidagi plyuralizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorijiylar, ularning yo'nalishi va mohiyati; kalom ilmiga oid g'oyalar va mu'taziliylar maktabi munosabatlari; diniy fundamentalizm, ekstremizm, fanatizmni vujudga keltirgan manbalar va omillarni ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***

- diniy e'tiqodning mohiyatini maxalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinga ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy murosa qilish, ular bilan mulokot qilish madaniyati; din nomi bilan sun'iy boglangan ma'naviy tahdidlar, axborot xurujlariga karshi kurashish ***ko 'nikmalariga ega bo 'lishi kerak.***

Talabalarning kreditlarni olish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida Nizom"ning 15- va 30-bandlariga asosan **dinshunoslik** fanidan **2** – semestrda **120 soat** *o'quv yuklamasini o'zlashtirgan,* fan dasturi (sillabus)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra *ijobiy baholanib kasbiy kompetensiyalarni yetarli darajada egallagan* talabaga **2** – semestrda 4 **kredit beriladi**.

Talaba belgilangan *ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda* **kreditlar berilmaydi.**

Talabalarning bilimini baholash O'zbekiton Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

Talabalar bilimini nazorat qilish va baholash mezonlari (Assessments) (talaba o'zlashtirishini baholash jadvali va mezoni)

Dunshunoslik faniga kunduzgi bakalavr ta'lim yo'nalishlarida 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 mustaqil ta'lim ajratilgan. Universitet nizomi bo'yicha bu 120 soat yuklama hajmiga 4 kredit beriladi. Joriy va oraliq nazoratida talaba jami 50 ball to'plashi mumkin. Talaba yakuniy nazoratda esa 50 ball to'playdi.

JN mezoni:

JN: Talaba seminar mavzu rejasiga tayyorlanib muhokamada qatnashsa, har bir mavzu uchun **0,5** ball (30 juflik uchun) va 1 balldan (15 juftlik uchun) berib boriladi, jami **15** ball (30*0.5=15 va 15*1=15) to'playdi hamda **5** ball kreativ fikri uchun beriladi. Har bir seminar mashgulotida bitta seminar va bitta mustaqil ish mavzusini topshirishi lozim. Sirtqi ta'lim yo'nalishi talabalariga 5 ta mavzu bo'yicha har bir mavzu uchun 4 balldan berib boriladi, jami 20 ball (5*4=20) to'playdi

JN ballar(20ball) konvertasiyasi

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	18-20	90-100%
"4"	14-17	70-89,9%
"3"	12-13	60-69,9%
"2"	11	0-59,9%

ON mezoni (30ball)

ON: Oraliq nazorati ma'ruza mashg'uloti tugagandan so'ng o'tkaziladi. Oraliq nazoratida talabaga test yoki yozma savollar beriladi.

ON ballar konvertatsiyasi.

baho	Ball	o'zlashtirish
"5"	27-30	90-100%
"4"	21-26	70-89,9%
"3"	18-20	60-69,9%
"2"	17	0-59,9%

YaN mezoni(50ball)

YaN: Yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, talabaga 30 ta test beriladi va har bir to'g'ri javobi uchun 1 baldan beriladi. Jami 30 ball. Agar, yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'tkazilsa, talabaga 3 ta savol o'tilgan mavzulardan beriladi va har bir yozma savol javobi uchun 10 ball beriladi. Jami 30 ball. Mustaqil ish topshiriqlaridagi vazifalarni "**og'zaki**" yozma vas slaid shaklida himoya qiladi. Talabaning **nutq** madaniyati **kreativ** fikrlashiga va qo'yilgan topshiriqqa **mustaqil yondoshuviga** qarab 20 ball beriladi. Mustaqil ta'limdan jami **20 ball** to'playdi.

YAN ball konvertasiyasi

Baho	Ball	o'zlashtirish
"5"baho	45-50	90-100%
"4"baho	35-44	70-89,9%
"3"baho	30-34	60-69,9%
"2"baho	29	0-59,9%

1-Izoh: O'ROO'MTVning 2018 yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrugi (OTM talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'grisidagi nizom) **1-jadvali** (baholashni "5" baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali) **2- jadval** (Oliy ta'lim talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash jadvali **O'zbekiston tizimi**) asosan konvertasiya qilinadi.

2-izoh: VMning 2020 yil 31 dekabrdagi 824-sonli (OTM ta'lim jarayonini tashkil etish bilan bogliq tizimni takomillashtirish chora-tadbirlari to'grisida) qarori **1-ilovasi** (OTM o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'grisida nizom) ning 1-bob 1-4 bandi, 4-bob 11-14 bandi, 6-bob 29-30-31 bandi,8-bob 41 bandiga muvofiq kredit beriladi.

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muyyan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

Talabalar o'zlashtirishini baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash JADVALI

"5"baholik tizimi	Yevropa kredit transfer tizimi (ESTS-Europen Credit Transfer System)	"100" ballik shkala (%)
"5"(a'lo)	"A"	90 — 100
"4"(yaxshi)	"B"	70 — 89,9
	"C"	
"3"(qoniqarli)	"D"	60 — 69,9
	"E"	
"2"(qoniqarsiz)	"FX"	0 — 59,9
	"F"	

Ma'ruza mashg'ulotlarining soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

	Fan mazmuni	Soat
	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M) (2-semestr)	**30**
	1-MODUL. FALSAFA (PHILOSOPHIA)	
M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
M2	Milliy dinlar	2
M3	Zardushtiylik dini	2
M4	Buddaviylik dini	2
M5	Xristianlik dini	2
M6	Islom dini	2
M7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o' rni	2
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
M10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
M11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
M12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari	2
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
M15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2
	Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'ulot (A) (2-semestr) (list of seminar topics)	30
A1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.	2
A2	Milliy dinlar	2
A3	Zardushtiylik dini	2

A4	Buddaviylik dini	2
A5	Xristianlik dini	2
A6	Islom dini	2
A7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari	2
A8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o' rni	2
A9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar	2
A10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar	2
A11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi	2
A12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi	2
A13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari	2
A14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi	2
A15	Duyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning ahamiyati	2

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzularning soatlar bo'yicha taqsimoti

T/r	Mavzular nomi	Shakli	s/h
1	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati.	Og'zaki	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari	Yozma	2
3	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiy-funksional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunosliklikning metodlari.	Slaid	2
4	Yahudiylik ta'limoti, an'ana va marosimlari	Og'zaki	2
5	Konfutsiylik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar	Yozma	2
6	Zardushtiylikning teologik tizimi va diniy marosimlari	Slaid	2
7	Zardushtiylikda tabiatning ulug'lanishi	Og'zaki	2
8	Zardushtiylikning diniy iyerarxiyasi	Yozma	2
9	Buddaviylik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va manbalari.	Slaid	2
10	O'zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari (Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon	Og'zaki	2
11	Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari.	Yozma	2
12	Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar.	Slaid	2
13	Roshid xalifalar hukumronligi davridagi islohotlarning mohiyati.	Og'zaki	2
	Ummaviylar va abbosiylar hukumronligi davrida dinga munosabat.		
14	Movarounnahrda islom dinining tarqalishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri.	Yozma	2
15	Esxatologiyaning mohgiyati: qiyomat va oxirat dunyosi. missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.	Slaid	2
16	Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari	Og'zaki	2
17	Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissasi.	Yozma	2
18	Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji.	Slaid	2
19	Konfessiya tushunchasining mohiyati va O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi.	Og'zaki	2
20	Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvining ahamiyati.	Yozma	2
21	Vijdon va e'tiqod erkinligining ta'rifi.	Slaid	2
22	Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta'limotlar tarixi.	Og'zaki	2
23	Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.	Yozma	2
24	Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati.	Slaid	2
25	Missionerlik targ'botida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda mafkuraviy tahdidlar.	Og'zaki	2
26	O'zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari	Yozma	2
27	Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo'lishining ijtimoiy- tarixiy zaminlari va rivojlanishi.	Slaid	2
28	O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari	Og'zaki	2
29	O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.	Yozma	2
30	O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati	Slaid	2
	Jami		**60**

Asosiy adabiyotlar

1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik.
- Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. - 264 b.
2. Raximdjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma.
- T.: «O'zbekiston faylasuflari milky jamiyati» nashriyoti, 2018. - 304 b.
3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: OOO «Complex print», 2020. - 198 b.

4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: Lesson Press, 2021. - 128 b.
5. Shermuxamedova N.A.Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi.
- T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston.. 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: 0'zbekiston. 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
6. K. S.Guttenplan. J.Hornsby. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R - 341.
7. A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8. A.Fitrat. Tanlangan asarlar -Toshkent: Ma'naviyat, 2010 -301 b
9. Abu Xomid G'azzoliy Kimei saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
10. Rumiy J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharx. -Toshkent: Navruz, 2019
11. Abu Xomid G'azzoliy Kimei saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
12. Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. - Toshkent: Qaqnus nashriyoti, 2020.
13. G'oyibnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2021.
14. David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. - Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.
15. Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. - Oxford, England: "ABC CLIO", 2010.

Axborot manbalari

1. www.ziyonet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Anvar Buranov, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi katta o'qituvchisi
E-mail:	musannifkitoblar@gmail.com
Tashkilot:	Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi
Taqrizchilar:	**Taqrizchilar:** **Sattorov V.N.** ________ (imzo) Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi dotsenti, F.f.n.; **Musaev M.T.** ________ (imzo) Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi huzuridagi Ijtimoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti bo'lim boshlig'i, siyosiy fanlari doktori (DSc)

Falsafa fani syllabusi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2023 yil "___"avgustdagi yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Falsafa fanidan ishchi o'quv dasturi (syllabusi) Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasining 2023 yil ___avgustdagi 1-son yig'ilishida muhokama qilingan va ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i: **V. Nazarov**
Fakultet dekani: **B. Elov**
Kafedra mudiri: **I. Aslonov**
Tuzuvchi: **A. Buranov**